

**Quickscan natuurtoets Visvijverweg 14,
Swifterbant**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: **Quickscan natuurtoets Visvijverweg 14, Swifterbant**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving

Projectcode: 12-379

Status: Conceptrapport

Datum: 31 oktober 2012

Auteur: Ing. Mike Wallink

Eindredactie: Drs. Iwan Veeman

Veldonderzoek: Ing. Mike Wallink

Opdrachtgever: Buro Vijn

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2012)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Wallink, M. (2012). Quickscan natuurtoets Visvijverweg 14, Swifterbant; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving. Conceptrapport 12-379 EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Ecologische hoofdstructuur	3
2.4	Natuur buiten de EHS.....	4
3	Flora- en faunawet	5
3.1	Wettelijk kader.....	5
3.2	Onderzoeksmethode	5
3.3	Flora.....	5
3.4	Vleermuizen	5
3.5	Grondgebonden zoogdieren	6
3.6	Broedvogels	6
3.7	Amfibieën	8
3.8	Overige soortgroepen	9
4	Geraadpleegde bronnen	10

Bijlagen:

Bijlage 1 - Samenvatting Natuurwetgeving

Bijlage 2 – Huisvesting vleermuizen

Bijlage 3: Kast Kerkuil

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Buro Vijn heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van een ruimtelijke onderbouwing voor de voorgenomen herinrichtingswerkzaamheden op het erf aan de Visvijverweg 14 te Swifterbant.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 24 oktober 2012 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingrepen op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Op basis van de aard van de ruimtelijke ingrepen welke plaatsvinden op een bestaand erf, grotendeels omsloten door opgaande beplanting, wordt ingeschat dat de beoogde bouwplannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige beschermde natuurwaarden, zoals Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten of EHS. We verwachten bovendien geen wezenlijke effecten op de bestaande natuurwaarden in de omgeving als gevolg van een veranderend menselijk gebruik.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen;
- Vanwege het ontbreken van geschikte locaties in bebouwing en bomen, kan geconcludeerd worden dat geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. De voorgenomen plannen hebben ook geen nadelige gevolgen op vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- Er zijn diverse broedvogels van met name bos en struweel te verwachten in het plangebied. Met uitzondering van Huismus worden geen nestlocaties van jaarrond beschermde vogels in het plangebied verwacht. Verder is een incidenteel in gebruik zijnde rustlocatie van Kerkuil aangetroffen;
- In beperkte mate is zowel voortplanting als overwintering van enkele laag beschermde amfibieën te verwachten in het plangebied. Zwaarder beschermde amfibieën zijn niet aangetroffen of te verwachten;
- Reptielen, beschermde vissen, libellen, dagvlinders en andere ongewervelden zijn niet aangetroffen. Zij worden op basis van biotoopenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- De rustplaats van Kerkuil is in deze situatie niet jaarrond beschermd. Door het verdwijnen van de rustlocatie zal Kerkuil bovendien geen relevante schade ondervinden. Voor het verwijderen van de rustplaats is het nemen van vervolgstappen niet noodzakelijk. Los daarvan wordt het wel aangeraden rekening te houden met Kerkuil (zie paragraaf 3.6);
- Mogelijk komt de jaarrond beschermd Huismus tot broeden in het plangebied. Het is van belang rekening te houden met deze soort door bijvoorbeeld het uitvoeren van aanvullend onderzoek (zie paragraaf 3.6);
- Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Buro Vijn heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van een ruimtelijke onderbouwing voor de voorgenomen herinrichtingswerkzaamheden op het erf aan de Visvijverweg 14 te Swifterbant.

De Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 Situatie

Het erf aan de Visvijverweg 14 te Swifterbant betreft een voormalig melkveebedrijf. Het erf bestaat uit een woning, diverse opstallen, verharding en erfbeplanting. De beoogde plannen omvatten de realisatie van een huisvestingsaccommodatie voor buitenlandse werknemers. Als gevolg van deze plannen zal onder andere de westelijk gelegen stal worden gesloopt en mogelijk bosschage worden gekapt. Het overige deel van het erf, inclusief de woning en opstallen, blijft gehandhaafd. Voor de ligging van het plangebied wordt verwezen naar figuur 1.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (gele omlijning). Bron kaartondergrond: Google earth.

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen ingreep op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het onderzoeksgebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het plangebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en/of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 Gebiedsgerichte natuurbescherming

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Internationaal (wetgeving), in Nederland de 'Natuurbeschermingswet 1998', waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Europese Vogel- en Habitatrichtlijn);
- Nationaal (beleid), beschreven in de 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte'. Waarin opgenomen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Provinciaal (beleid), veelal opgenomen in Omgevingsplannen of Streekplannen. Betreft bescherming van natuur buiten de EHS zoals ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijk schadelijke, uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het plangebied. Ook wordt beoordeeld of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden - tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd - en Beschermde Natuurmonumenten. De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten.

Het plangebied ligt niet in, of in de directe omgeving van een gebied dat beschermd is onder de Natuurbeschermingswet. Dichtstbijzijnde gebieden vallend onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet zijn Natura 2000-gebied IJsselmeer en Ketelmeer & Vossenmeer. Beide gebieden liggen op een afstand van ruim 900 meter ten noorden en noordoosten van het plangebied. Voor beide Natura 2000-gebieden zijn voor zowel habitattypen als een aantal soorten instandhoudingsdoelstellingen opgesteld.

Gezien de afstand en de beperkte aard van de ingrepen (nieuwbouwplannen binnen huidige erfgrans) zijn geen negatieve effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelen en soorten van nabij gelegen Natura 2000-gebieden. De instandhoudingsdoelen zijn ook niet in het geding als gevolg van een gewijzigd gebruik van het erf.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

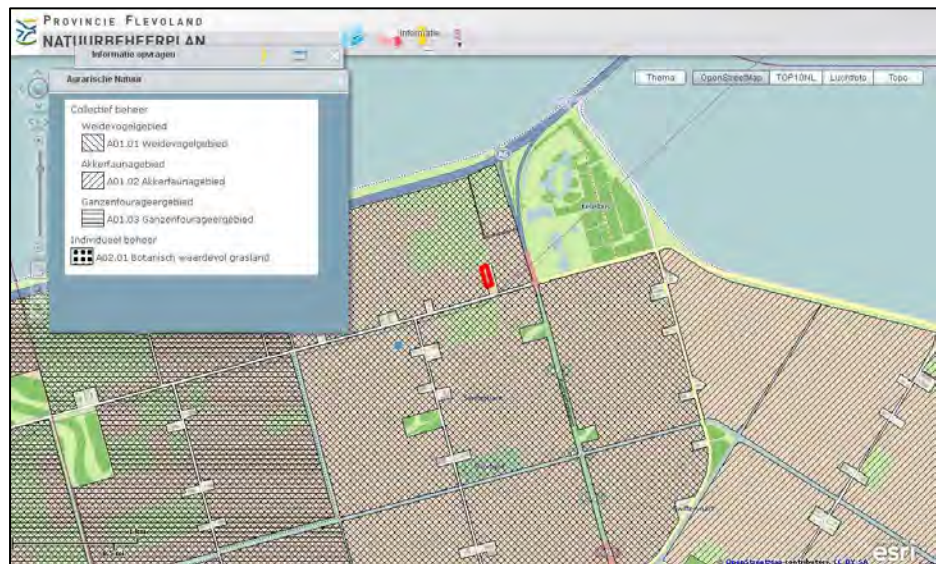
In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn de plannen beschreven voor ruimte en mobiliteit. Hiertoe behoort onder andere de bescherming en realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur waarvoor de provincies verantwoordelijk zijn gesteld. De EHS wordt beschermd middels het 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken (Ministerie van I&M 2012).

De EHS ligt op ongeveer 350 meter ten oosten van het plangebied (Ketelbos). Dit EHS gebied blijft gehandhaafd, waardoor van fysieke aantasting van de EHS dan ook geen sprake is. Ook indirecte effecten als verdroging, versnippering, verlichting, verzuring etc. zullen als gevolg van de plannen niet optreden. Er is sprake van een toename van menselijk gebruik van het erf. De verwachting is dat de werknemers zich met name op het erf zullen ophouden en verder gebruik zullen maken van bestaande paden. Wezenlijke effecten op omliggende natuurwaarden zijn zodoende niet te verwachten.

2.4 Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven (Natuurbeheerplan Flevoland, 2013). Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogelbeheergebieden en ganzengebieden.

Volgens de kaart behorend bij het Natuurbeheerplan van de provincie Flevoland is het plangebied omgeven door een groot gebied dat is aangewezen als weidevogelbeheergebied en akkerfaunagebied. Het gehele erf aan de Visvijverweg 14 (en dus plangebied) is hiervan overigen geëxclaveerd, en maakt hier zelf dus geen onderdeel van uit (zie figuur 2).

Figuur 2: Ligging van het plangebied (rode omlijning) t.o.v. weidevogelbeheergebied. Bron: Natuurbeheerplan Flevoland.

Het plangebied zelf wordt, gezien terreingesteldheid (bebouwing, verharding en bosschages) niet door broedende akker- of weidevogels gebruikt wordt. In de huidige situatie zullen weidevogels en andere gevoelige fauna zich, als gevolg van bestaande verstoring door agrarische activiteiten en de aanwezige opgaande elementen, reeds op enige afstand van de planlocatie en omliggende wegen ophouden.

Naar verwachting vindt er als gevolg van de beoogde plannen zodoende geen wezenlijke aantasting plaats van door de provincie als zodanig aangegeven gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten de EHS. Zekerheidshalve kan contact met de provincie worden opgenomen om te achterhalen of een ontwikkeling zoals hier beoogd, met bijbehorende intensivering van menselijk gebruik, past binnen de beleidsdoelstellingen.

3 Flora- en faunawet

3.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten, ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn indien de functionele leefomgeving van de soort niet gegarandeerd kan worden.

3.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een veldbezoek op 17 oktober 2012. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). Voor zover mogelijk zijn alle soortgroepen geïnventariseerd. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. In dit hoofdstuk worden alle onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.3 Flora

Het grootste deel van het plangebied betreft bebouwing en een ruig grasland. Hier zijn onder meer de volgende soorten aangetroffen: Straatgras, Gestreepte witbol, Gewone paardenbloem, Grote brandnetel, Smalle weegbree, Kruijpende boterbloem en Ridderzuring.

Beschermde plantensoorten of soorten van de Rode Lijst zijn niet aangetroffen en worden gezien de terreingesteldheid ook niet in het onderzoeksgebied verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is zodoende niet aan de orde.

3.4 Vleermuizen

Het is belangrijk om voorafgaand aan ruimtelijke ontwikkelingen duidelijkheid te hebben over het al of niet voorkomen van vleermuizen in de invloedssfeer. Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrictlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd. In de praktijk houdt deze beschermingsstatus in dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet verstoord of vernietigd mogen worden en dat in geval van onvermijdelijke schade mogelijk ontheffing aangevraagd moet worden bij het ministerie van EL&I. Daarnaast kunnen er mitigerende of compenserende eisen gesteld worden aan de uitvoering van de plannen.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen, kelders, etc. In de te slopen bebouwing (melkveestal) ontbreken voor vleermuizen bereikbare ruimten die in gebruik kunnen zijn als vaste verblijfplaats. Ook de eventueel te verwijderen bomen in het plangebied bevatten geen ruimten/holten die als vaste verblijfplaats voor vleermuizen kunnen fungeren. Vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen kunnen zodoende worden uitgesloten.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de

foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijv. rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

In het plangebied worden geen opgaande lijnvormige elementen verwijderd die onderdeel uitmaken van een (groter) lijnvormig element. De plannen geven daarom geen aanleiding schade te veronderstellen aan vliegroutes van vleermuizen.

Foerageergebieden

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Door de aanwezigheid van bomen(rijen) en oppervlaktewater wordt het onderzoeksgebied mogelijk als foerageergebied gebruikt door enkele vleermuissoorten. Het onderzoeksgebied zal echter met de nieuwe inrichting ook in de toekomst geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen kunnen blijven vormen zodat er zodoende geen sprake is van onmisbaar foerageergebied.

3.5 Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied en de directe omgeving zijn enkele vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, zoals Mol, Egel, Huisspitsmuis, Bosmuis, Rosse woelmuis, Veldmuis en bosspitsmuis spec. (allen Ff-wet tabel 1). Sporen die duiden op de aanwezigheid van (vaste verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde zoogdieren (bijvoorbeeld Steenmarter) zijn niet aangetroffen in het plangebied. Aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren wordt dan ook niet verwacht.

Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn.

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten (zie kader 1). Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Kader 1 Jaarrond beschermde nesten van broedvogels

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Met uitzondering van Kerkuil en Huismus zijn in of binnen de invloedssfeer van de plannen geen nesten aangetroffen of te verwachten van jaarrond beschermde broedvogels. Welke functie het plangebied heeft voor Huismus, Buizerd en Kerkuil en welke consequenties dit heeft, wordt in onderstaande tekst toegelicht.

Kerkuil

In de te slopen melkveestal zijn zowel enkele oude als verse braakballen van Kerkuil aangetroffen. Gezien het geringe aantal braakballen en uitwerpselen en het ontbreken van ruiveren kan met zekerheid geconcludeerd worden dat Kerkuil het plangebied niet als broedlocatie gebruikt. Tijdens het veldbezoek van 24 oktober 2012 is ook de overige bebouwing op het erf aan de Visvijverweg 14 geïnspecteerd. Hierbij zijn in het geheel geen sporen van Kerkuil aangetroffen wat de conclusie bevestigt dat de soort niet broedend aanwezig is geweest op het erf. De Kerkuil in de te slopen melkveestal betreft vermoedelijk een solitair exemplaar, die de stal incidenteel als rustplaats gebruikt.

Voor Kerkuil zijn er in het omliggende landschap diverse rustplekken beschikbaar in boerderijen, schuren etc. Door het verdwijnen van de rustlocatie in het plangebied zal deze soort geen relevante schade ondervinden. Bovendien blijft de overige bebouwing op het erf (Visvijverweg 14) gehandhaafd en kan zodoende ook als rustlocatie fungeren in de toekomst.

Een rustplaats van Kerkuil - zoals in deze situatie aanwezig - is niet jaarrond beschermd¹. Voor het verwijderen van de rustplaats is het nemen van vervolgstappen niet noodzakelijk. Wel kunnen met beperkte middelen voor Kerkuil gunstige maatregelen worden genomen (zie kader 2 en bijlage 3).

Kader 2 Kerkuil

Los van bovenstaande is het relatief eenvoudig om het verlies van de rustlocatie (melkveestal) op te heffen. Dit kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld in de te realiseren accommodaties een nestkast op te hangen of geschikte invliegopening te creëren. Ook is het mogelijk om langs de rand van het plangebied (bijvoorbeeld in een boom) een nestkast op te hangen. Het ophangen van een kast of het creëren van invliegopening is in deze situatie juridisch gezien niet vereist en moet dus ook niet gezien worden als een mitigerende maatregel, maar als een maatregel die vanuit zorgvuldigheid kan worden uitgevoerd. Voor meer informatie kan er contact worden gelegd met de lokale Kerkuilenwerkgroep.

Huisumus

De te slopen melkveestal herbergt geschikte broedmogelijkheden voor Huisumus, naar verwachting voor maximaal vijf paartjes. Aangezien het veldbezoek buiten het broedseizoen van deze soort is uitgevoerd, kon niet worden vastgesteld of Huisumus het plangebied ook daadwerkelijk als broedlocatie gebruikt. Het is van belang rekening te houden met deze soort. Dit kan door één van onderstaande trajecten te volgen:

- 1) Om na te gaan of Huisumus broedend aanwezig is en in welke mate, kan gericht aanvullend onderzoek worden uitgevoerd in de periode maart-mei. Dit is juridisch overigens de meest zekere werkwijze. Afhankelijk van de resultaten van het aanvullend onderzoek kan het noodzakelijk zijn om mitigerende maatregelen te nemen om de functionaliteit van het leefgebied te bewaren en schade aan individuen te voorkomen (zie volgende alinea);
- 2) Een tweede optie – juridisch minder geborgd – is er op voorhand er vanuit gaan dat een maximum van vijf broedgevallen aanwezig is in het plangebied en tijdig voor voldoende vervanging zorgen. Om de functionaliteit van het leefgebied te bewaren en schade aan individuen te voorkomen dienen in deze situatie onderstaande mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd:

¹ Heusden, van W.R.M. & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet; Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijk inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied.

Mitigerende maatregelen:

- Buiten het broedseizoen van Huismus (globaal september tot en met februari) wordt de stal ongeschikt gemaakt als broedlocatie voor de soort. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het verwijderen van alle dakplaten;
- Voorafgaand aan de sloop worden minimaal 10 nestlocaties (zie bijlage 2) voor Huismus gerealiseerd op het erf aan de Visvijverweg 14. De locaties hiervan worden bepaald in overleg met een deskundige;
- De nieuwbouw wordt voor Huismus geschikt gemaakt door nestruiimte aan te bieden voor minimaal 10 broedparen. In bijlage 2 zijn hiervoor enkele opties opgenomen;
- Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd onder toezicht van een deskundige (zie kader 3) op het gebied van Huismus.

Kader 3 Wie is een deskundige

Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid bebouwing en (erf)beplanting in het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor diverse algemene vogelsoorten zoals, Merel, Tjiftjaf, Winterkoning, Roodborst, Witte kwikstaart, Fitis, Zwartkop, Groenling en Vink.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Er wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.7 Amfibieën

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën aangetroffen. Gezien de aanwezigheid van oppervlaktewater in de vorm van enkele (niet permanent waterhoudende) watergangen langs de rand van het plangebied is wel beperkt voortplanting van amfibieën te verwachten. Daarnaast overwinteren soorten als Bastaardkikker, Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander (allen FFW-Tabel 1) mogelijk in de strooisellaag van de bosschages.

Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet voor laag beschermde amfibieënsoorten. Het nemen van verplichte vervolgstappen voor de soortgroep amfibieën is in deze situatie zodoende niet aan de orde. Effecten op voortplantende en overwinterende amfibieën kunnen -mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat- geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel

mogelijk uit te voeren in de minst kwetsbare periode van amfibieën (september t/m begin november).

Strikt beschermde amfibieën (Rugstreepad)

Strikt beschermde amfibieën zijn, met uitzondering van Rugstreepad, op basis van biotoopkenmerken en verspreidingsgegevens van RAVON binnen of in de directe nabijheid van het plangebied niet te verwachten.

De strikt beschermde Rugstreepad is in Flevoland veelvuldig aangetroffen, zo ook in de directe omgeving van het plangebied (RAVON). Naar verwachting komt de soort voor in wateren die gelegen zijn in of langs de rand van het Ketelbos, gelegen op een paar honderd meter afstand. In of langs de rand van het plangebied ontbreekt geschikt voortplantingsbiotoop waardoor voortplanting kan worden uitgesloten. Ook overwintering in het plangebied wordt niet verwacht, aangezien voortplantingswater niet in de directe nabijheid aanwezig is en optimaal overwinteringsbiotoop aanwezig is in het Ketelbos. Schade aan Rugstreepad wordt zodoende niet verwacht.

Hoewel Rugstreepad niet is aangetroffen is het niet ondenkbaar dat deze verschijnt zodra geschikt biotoop aanwezig is. Op zoek naar nieuwe leefgebieden kunnen Rugstreepadden afstanden van meer dan 2,5 kilometer afleggen. Bij aanlegwerkzaamheden van de bouwwerkzaamheden kunnen geschikte omstandigheden voor deze soort ontstaan, vooral wanneer ondiepe waterplasjes aanwezig zijn in of bij aanvang van de voortplantingsperiode (mei-juli). Geadviseerd wordt om deze omstandigheden dan ook niet te laten ontstaan. Wanneer Rugstreepadden op een bouwlocatie worden aangetroffen kunnen werkzaamheden voor lange tijd worden stilgelegd.

3.8 Overige soortgroepen

Beschermde soorten uit de soortgroepen vissen, reptielen en ongewervelden zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen en worden niet verwacht. Vervolgstappen zijn hiervoor niet aan de orde. Onderstaand volgt een korte motivatie.

Vissen

Wegens het ontbreken van permanent oppervlaktewater in het plangebied, kan de aanwezigheid van (beschermde) vissen worden uitgesloten.

Reptielen

Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (RAVON) is de aanwezigheid van reptielen niet te verwachten in het plangebied.

Ongewervelden en weekdieren

In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor beschermde ongewervelden en weekdieren binnen het plangebied. Zij zijn dan ook niet te verwachten in het plangebied.

4 Geraadpleegde bronnen

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van EL&I. (2012) Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>).
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2005). Concept - Hoofdlijnen begrenzing en selectie Natura 2000 gebieden.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van EL&I. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Natuurbeheerplan Flevoland 2013 (www.natuurbeheerplan.flevoland.nl)
- Provincie Flevoland (www.flevoland.nl).
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Twisk P., A. van Diepenbeek & J.P. Bekker (2010). Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland: www.waarneming.nl).

BIJLAGEN

Bijlage 1: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

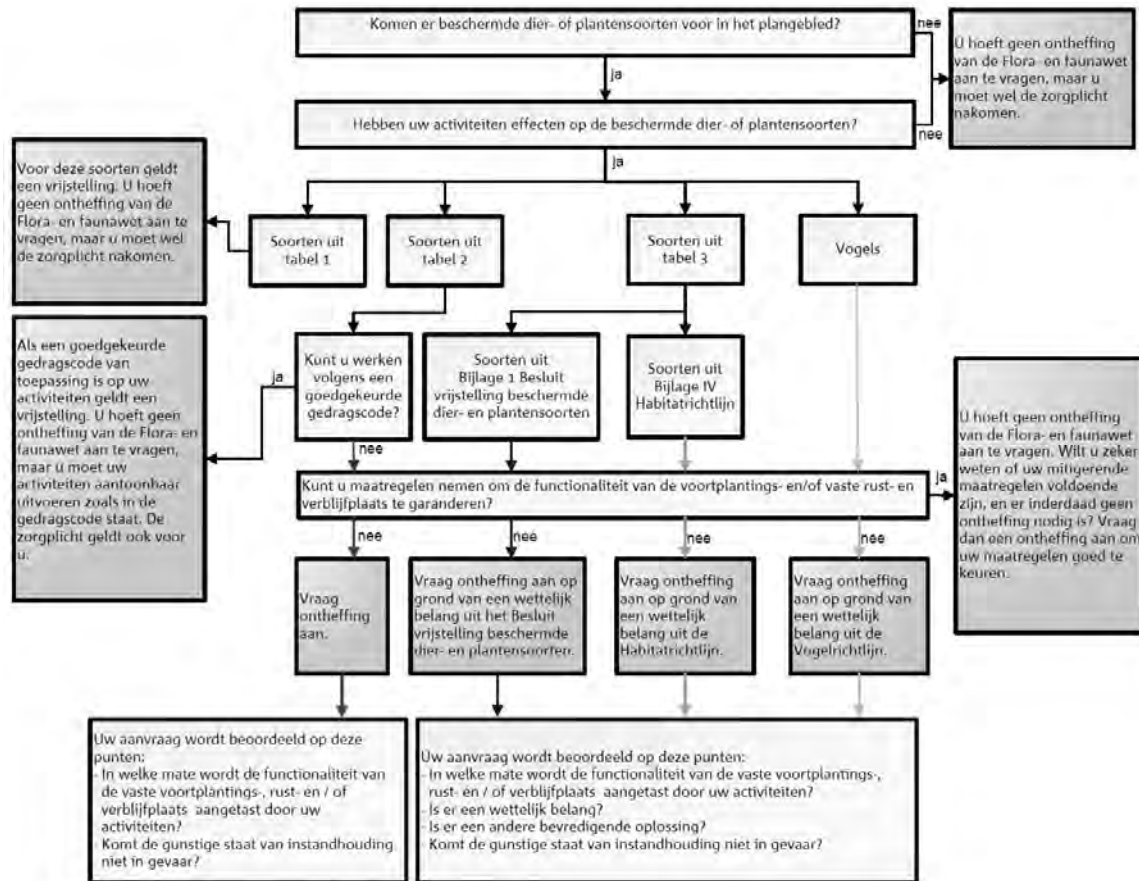
Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode

moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels².

Toetsingschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd³. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving.

² In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

³ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

Meest recente beleidslijn DLG/DR

Als gevolg van de doorvoering van de 'Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet' is het momenteel in veel gevallen niet meer noodzakelijk om ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Indien beoordeeld wordt dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats niet in gevaar komt, is het aanvragen van een ontheffing niet meer nodig. In plaats van het aanvragen van een ontheffing dient een op de situatie toegesneden werkprotocol/mitigatieplan op te worden gesteld waarin mitigerende maatregelen worden beschreven. Dit mitigatieplan kan desgewenst ter beoordeling worden voorgelegd aan Dienst Regelingen.

Nieuwste ontwikkelingen

In de afgelopen maanden heeft de Raad van State in meerdere gevallen beslist dat bovenstaande werkwijze geen stand kon houden. Eén en ander is deels van de situatie afhankelijk, maar kan ook gevolgen hebben voor dit project. Momenteel is niet duidelijk wat de gevolgen van de uitspraken zijn. DLG heeft laten weten dat ze aanvragen volgens de gangbare wijze zullen beoordelen, waarbij projecten met adequate mitigatie gewoon doorgang kunnen vinden. Het is echter niet uitgesloten dat op langere termijn geen goedkeuring meer voor deze aanpak te krijgen is. Er dient in dat geval toch ontheffing te worden aangevraagd.

Bijlage 2: Huisvesting Huismus

Hieronder zijn de drie belangrijkste mogelijkheden beschreven om vervangende nestgelegenheid voor Huismus te creëren. Tevens is een beschrijving gegeven voor het stimuleren van de voedselvoorziening van Huismus.

Huismussenpannen

Het bedrijf Waveka verkoopt speciale Huismussendakpannen en grote dakpanfabrikanten als Lafarge en Koramic kunnen door hen gemaakte dakpantypen op verzoek uitvoeren in een nestpan-variant voor Huismussen (ronde opening), hoewel dit niet voor alle typen kan.

Figuur 1: Mussendakpan (waveka.nl)

Vogelvide

De Vogelvide biedt Huismussen een veilige nestplek onder dakpannen. Het product kan worden aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet. Simpel gezegd is het een prefab nestkast die over de gehele breedte van het dak kan worden aangebracht. De Vogelvide® voldoet aan de eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit. De Vogelvide kent een aantal geïntegreerde functies zoals:

- past onder vrijwel alle soorten pannen en alle soorten pannendaken;
- waarborgt een goede ventilatie van het dak;
- voorkomt dat vogels verder onder de pannen kruipen, zodat vervuiling wordt tegengegaan;
- duurzaam en eenvoudig, zowel in de professionele bouwwereld als door particulieren toe te passen.

De Vogelvide is de afgelopen jaren met goed resultaat getest in Noordwijk, Amsterdam, Alkmaar en Hardenberg. Voor meer informatie wordt verwezen naar de website van de Vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl) en Monier (www.monier.nl).

Figuur 2: Vogelvide vogelbescherming.nl)

Mussenkasten en mussenflats

Deze houten of betonplex nestkasten zijn kant en klaar te koop, maar zijn ook eenvoudig zelf te (laten) maken. Ze zijn erg geschikt om onder oversteken en dakgoten te plaatsen. Ondanks het gebruik van duurzame materialen hebben deze kasten een beperkte levensduur en daarom verdient de vogelvide de voorkeur. Wel zijn deze kasten geschikt als tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld als de vervangende nieuwbouw op zich laat wachten. In zo'n geval kunnen bestaande panden in de buurt met zulke kasten worden uitgerust. Nestkasten worden onder andere geleverd door Vivara. Ze zijn in alle kleuren te verven.

Adressen voor nadere informatie:

www.waveka.nl

www.vivara.nl

<http://www.haagsevogels.nl/cms/index.php?page=mussenflat-bouwen>

Figuur 3: Mussenkast (vivara.nl)

Stimuleren voedselvoorziening Huismus

Om ervoor te zorgen dat de omgeving een zo goed mogelijke voedselopbrengst voor Huismussen oplevert wordt geadviseerd om een zo soortenrijk mogelijke vegetatie te ontwikkelen. Elke plantensoort heeft een beperkte bloeitijd en trekt dan allerlei insecten. Als er gedurende langere tijd (Huisumus kan jongen hebben tussen begin april en half september) verschillende planten in bloei zijn zullen ook langere tijd allerlei insecten beschikbaar zijn. Daarnaast zijn struiken, heggen en klimop van belang om jaarrond beschutting te bieden.

Bijlage 3: Kast Kerkuil

De kerkuil broedt vooral in en rond boerderijen. Zolders, schuren, hooibergen e.d. zijn ideale broedplaatsen voor de Kerkuil. Algemene aandachtspunten:

- De nestkast dient geplaatst te worden op een zolder of in de nok van een schuur, in ieder geval op een rustige plek;
- De hoogte dient minimaal 5/6 meter te bedragen. Tevens dient een permanente (vlieg) opening aanwezig te zijn;
- In de eerste helft juni dient de kast gecontroleerd te worden. Meestal kun je al snel horen of in de kast jongen zitten, een luid gesis verraad hun aanwezigheid;
- Mogelijk vindt er nog een tweede broedsel plaats, daarom altijd nog 'n 2e controle begin augustus.
- Een kerkuilenkast zit vaak vol met braakballen, dus kijk na ieder broedseizoen of de kast moet worden schoongemaakt. Een laag van 5 cm braakballen moet je altijd te laten liggen, het overtollige afvoeren.

Figuur 4: voorbeeld kast in schuur, opening naar buiten (www.nestkastbouw.nl).